

ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY HỌC PHẦN PHÁP LUẬT ĐẠI CƯƠNG TẠI CÁC TRƯỜNG CAO ĐẲNG TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH PHÚ THỌ - NHÌN TỪ THỰC TẾ TRƯỜNG CAO ĐẲNG VINH PHÚC

Nguyễn Đức Khiêm

Khoa Khoa học cơ bản, Trường Cao đẳng Vĩnh Phúc

Tóm tắt: Đổi mới phương pháp giảng dạy là nhu cầu tất yếu của giảng viên, đổi mới là sự sáng tạo và tái cấu trúc về kiến thức nhằm nâng cao hiệu quả trong giáo dục để đạt được mục tiêu đào tạo. Trên địa bàn tỉnh Phú Thọ mới hiện có 04 trường cao đẳng do Ủy ban nhân dân tỉnh quản lý. Ngoài ra, còn có các trường cao đẳng thuộc các bộ, ngành trung ương đóng trên địa bàn tỉnh. Bài viết, trình bày cơ sở lý luận và hiệu quả của việc đổi mới phương pháp giảng dạy học phần Pháp luật đại cương tại các trường cao đẳng trên địa bàn tỉnh Phú Thọ. Từ thực tế trường Cao đẳng Vĩnh Phúc, từ đó đề ra định hướng và giới thiệu một số phương pháp dạy học nhằm phát huy tính tích cực, chủ động của sinh viên khi nghiên cứu, giảng dạy và học tập học phần này.

Từ khóa: Cao đẳng Vĩnh Phúc; Đổi mới phương pháp giảng dạy; Pháp luật đại cương.

INNOVATION OF TEACHING METHODS OF GENERAL LAW COURSES AT COLLEGES IN PHU THO PROVINCE - SEEING FROM THE REALITY OF VINH PHUC COLLEGE

Nguyen Duc Khiem

Faculty of Basic Sciences, Vinh Phuc College

Abstract: Innovation in teaching methods is an inevitable need of lecturers, because innovation is creativity, restructuring of knowledge to improve the effectiveness of education to achieve training goals. In Phu Tho province, there are currently 04 colleges managed by the Provincial People's Committee. In addition, there are colleges under the ministries and central branches located in the province. This article presents the theoretical basis and effectiveness of innovation in teaching methods for the General Law subject at colleges in Phu Tho province - Looking from the reality of Vinh Phuc College, from there, it proposes orientations and introduces some teaching methods to promote the positivity and initiative of students when researching, teaching and learning this subject.

Keywords: Vinh Phuc College; Innovation in teaching methods; General law.

Nhận bài: 03/06/2025

Phản biện: 03/07/2025

Duyệt đăng: 07/07/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Pháp luật đại cương (PLĐC) là học phần bắt buộc đối với sinh viên (SV) trình độ cao đẳng của trường Cao đẳng Vĩnh Phúc. Thực tế giảng dạy tại nhà trường, giảng viên (GV) giảng dạy học phần này chủ yếu sử dụng phương pháp truyền thống, vì vậy chất lượng và hiệu quả chưa cao. Trước yêu cầu của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, sự phát triển của khoa học - công nghệ cũng như tiến trình hội nhập giáo dục với khu vực và thế giới thì việc đổi mới phương pháp giảng dạy (PPGD) học phần PLĐC là cần thiết nhằm phát huy tính tích cực, chủ động của SV, qua đó nâng cao chất lượng đào tạo của nhà trường hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Cơ sở lý luận và hiệu quả đổi mới phương pháp giảng dạy học phần Pháp luật đại cương tại Trường Cao đẳng Vĩnh Phúc

Sự phát triển kinh tế - xã hội ở Việt Nam trong bối cảnh hội nhập quốc tế với những ảnh hưởng của quá trình toàn cầu hóa và số hóa nền kinh tế thế giới đã mang đến nhiều thuận lợi nhưng cũng

tiềm ẩn nhiều rủi ro và đặt ra những yêu cầu mới đối với giáo dục trong việc đào tạo đội nguồn nhân lực (NNL). Thị trường lao động luôn đặt ra những yêu cầu ngày càng cao với NNL: năng lực hành động, khả năng sáng tạo, linh hoạt, giải quyết vấn đề trong những tình huống thay đổi. Vì vậy, giáo dục đóng vai trò then chốt trong việc phát triển kinh tế - xã hội thông qua việc đào tạo con người, chủ thể sáng tạo và sử dụng tri thức. Một trong những nhiệm vụ hàng đầu để đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục là nâng cao chất lượng đào tạo trong các cơ sở giáo dục đại học (GDĐH), giáo dục nghề nghiệp (GDNN). Mỗi SV học tập, rèn luyện trong môi trường văn hóa học đường khác nhau, hình thành những thói quen, cách suy nghĩ, các năng lực nhận thức, hứng thú cũng khác nhau. Điều này tạo nên sự đa dạng, phong phú về cách tiếp nhận tri thức khoa học của SV. Đa phần SV khi học lên đại học, cao đẳng đều chưa được trang bị phương pháp học tập tích cực, các em vẫn mang nặng tâm lý và phương pháp học thụ

động. Vì vậy, GV phải đổi mới PPGD theo hướng lấy người học làm trung tâm, từ đó sẽ tạo hứng thú cho SV, nâng cao tinh thần tự học, tự tìm hiểu, tự giải quyết vấn đề liên quan đến nội dung bài học. Cụ thể:

Một là, sự thay đổi về nhận thức của GV trong đổi mới PPGD. Trước khi chuyển sang đào tạo theo hệ thống tín chỉ, hầu hết các GV giảng dạy học phần này đều sử dụng phương pháp truyền thống là thuyết trình. Khi chuyển sang đào tạo theo tín chỉ và khuyến khích GV đổi mới PPGD thì các GV trong tổ Lý luận chính trị luôn tìm những PPDH tích cực để truyền đạt cho SV không chỉ kiến thức mà còn khả năng tự học, tự rèn luyện. Hàng tháng, GV tập trung tại văn phòng bộ môn để học hỏi, trao đổi kinh nghiệm những PPGD có hiệu quả của đồng nghiệp. Từ đó, mỗi GV tích lũy những phương pháp phù hợp và có hiệu quả. Vì vậy, GV luôn được SV đánh giá cao về PPGD cũng như tác phong sư phạm. Từ việc sử dụng phương pháp thuyết giảng thụ động, hiện nay 100% GV giảng dạy học phần PLĐC đã áp dụng các PPDH tích cực. GV luôn xác định rõ phương châm của việc đổi mới PPGD là tạo điều kiện để SV suy nghĩ, làm nhiều hơn, hạn chế tối đa việc sử dụng PPGD truyền thống với cách dạy chủ đạo thầy giảng, SV nghe và chép.

Hai là, hiệu quả trong việc phát huy vai trò của phương tiện dạy học hiện đại trong đổi mới PPGD. GV kết hợp PPGD truyền thống với sự hỗ trợ của thiết bị công nghệ để tăng hiệu quả của việc truyền đạt và giảng giải thông tin cho SV. Phấn trắng, bảng đen được sử dụng để cung cấp cho SV cấu trúc, lý giải các vấn đề cần thiết trong nội dung bài học. Song song đó, các sơ đồ, hình ảnh, ví dụ minh họa về các vụ việc thực tiễn sinh động được trình chiếu trên các slide sẽ tác động mạnh mẽ đến ý thức của SV, thúc đẩy quá trình tiếp nhận, hiểu và ghi nhớ nội dung bài học. Ngoài ra, GV thường trình chiếu cho SV xem các đoạn video clip liên quan đến nội dung bài giảng để kích thích sự hứng thú học tập cũng như khả năng ghi nhớ kiến thức của SV.

Ba là, khi GV thay đổi PPGD theo hướng phát triển năng lực của người học thì tinh thần và thái độ học tập của SV có sự chuyển biến tích cực. SV có ý thức trách nhiệm trong việc học tập, có thái độ tích cực, tự giác, biết lo lắng cho việc học của bản thân và tham gia gần như đầy đủ các buổi học theo thời khóa biểu của trường. Trong giờ học, SV tích cực phát biểu, thảo luận nhóm, trình bày ý kiến, quan điểm của mình, không còn thụ động, không khí lớp học sôi nổi, sinh động.

Bảng 1. Kết quả khảo sát của SV trường CDVP về thái độ học tập môn PLĐC

TT	Các tham số đánh giá	Số phiếu đánh giá/Tỷ lệ (%)			
		Không đồng ý	Phân vân	Đồng ý	Hoàn toàn đồng ý
1	Tham gia đầy đủ các buổi học trên giảng đường theo thời khóa biểu.	0	0	10	110
		0,0	0,0	8,3%	91,7%
2	Chú ý nghe giảng trong giờ học, tích cực phát biểu ý kiến xây dựng bài, thảo luận ở lớp và tự học ở nhà.	03	05	27	85
		2,5%	4,2%	22,5%	70,8%
3	Chủ động lựa chọn phương pháp, hình thức tự học hiệu quả.	0	07	23	90
		0,0%	5,8%	19,2%	75,0%
4	Hài lòng với kết quả các bài kiểm tra thường xuyên, định kỳ và bài thi kết thúc môn học.	0	04	31	85
		0,0%	3,3%	25,8%	70,8%
5	Rèn luyện được kỹ năng làm việc nhóm, tranh luận, phản biện xã hội.	0	02	35	83
		0,0%	1,7%	29,2%	69,2%

(Kết quả từ xử lý số liệu điều tra của tác giả, n = 120)

Kết quả khảo sát cho thấy, có 110/120 SV có thái độ học tập tích cực, tham gia đầy đủ các buổi học theo thời khóa biểu (chiếm 91,7%). Vì thế, kết quả học tập cũng đạt được những kết quả nhất

định khi có tới 70,8% SV hài lòng về kết quả thi kết thúc học phần. Đặc biệt, có 69,2% SV nhận định sau khi GV đổi mới PPGD, SV không chỉ học tập tích cực, đạt kết quả cao mà còn được rèn

luyện kỹ năng tranh luận, làm việc nhóm và bổ sung thêm được nhiều kiến thức pháp luật cơ bản trong cuộc sống.

2.2. Định hướng đổi mới và đề xuất một số phương pháp giảng dạy phù hợp với thực tiễn tổ chức dạy và học môn pháp luật đại cương tại trường Cao đẳng Vĩnh Phúc

Một là, nhà trường, cần có sự chỉ đạo sâu, sát về việc đổi mới PPGD của GV. Khoa và tổ chuyên môn phải thường xuyên tổ chức các buổi trao đổi PPGD có hiệu quả cho các GV. Bản thân mỗi GV, cần phải chủ động, linh hoạt trong các giờ dạy học, PLĐC là học phần cần người dạy có lượng kiến thức tổng quát tất cả các chuyên ngành Luật, đặc biệt là: Luật Hình sự, Luật Dân sự, Luật Hành chính, Luật Lao động, Luật Hôn nhân và Gia đình, Luật Phòng, chống tham nhũng, Luật Bảo vệ môi trường,... Vì thế, trong mỗi tiết giảng, GV phải đưa ra những tình huống cụ thể, những bài tập có tính thực tiễn cao, những minh chứng thực tế, những khía cạnh còn tồn tại trong cuộc sống, từ đó giúp SV nâng cao hiểu biết và yêu thích môn học. GV phải đóng vai trò là người dẫn dắt, định hướng, gợi mở vấn đề, từng tình huống cụ thể mà GV hướng dẫn SV học tập, trao đổi với SV, giải đáp thắc mắc của SV về những kiến thức đề cập trong bài học; GV là người khuyến khích SV sáng tạo, tự bổ sung nội dung tri thức bài học bằng vốn tri thức tiếp thu từ các nguồn khác nhau: sách vở, báo chí, đời sống.... Vì vậy, GV phải thường xuyên trau dồi kiến thức, nâng cao trình độ chuyên môn, tham gia các đợt tập huấn, tham gia hội thảo các vấn đề liên quan đến ngành luật và PPGD. GV phải hướng dẫn cho SV phương pháp học tập, nghiên cứu, chuẩn bị bài ở nhà và phải có sự kiểm tra việc chuẩn bị của SV trước khi tiến hành giảng dạy nội dung mới. Đối với những ý kiến, những bài viết sáng tạo, có nhiều ý tưởng mới của SV, GV nên đưa ra lời khen ngợi, khuyến khích bằng cách cộng điểm để kích thích SV tích cực học tập.

Hai là, đổi mới PPGD phải phát huy được tính tích cực, chủ động của SV, tránh lối truyền thụ một chiều, nhồi nhét kiến thức. PPGD không thể áp đặt một chiều mà phải có sự đối thoại giữa người dạy và người học theo hướng tích cực hóa hoạt động nhận thức của SV. Trong đó, SV là trung tâm, GV là người hướng dẫn SV tự xây dựng và tìm kiếm kiến thức. SV không còn thích học theo phương pháp thụ động: nghe giảng - ghi chép mà đa số SV thích học theo các phương pháp tích cực. Qua khảo sát ý kiến của SV đang học học phần PLĐC tại trường Cao đẳng Vĩnh Phúc về các PPGD của GV, có 85,8% SV cho rằng phương pháp đặt vấn đề, giải quyết vấn đề, thảo luận nhóm, xây dựng

sơ đồ tư duy giúp SV dễ tiếp thu kiến thức. Có 73,3% SV thích học phương pháp trình chiếu các đoạn video clip liên quan đến nội dung bài giảng và có 81,7% SV hứng thú với phương pháp học bằng cách tham gia hình thức ngoại khóa, học qua các Dự án. Trong khi đó chỉ có 60,8% SV cho rằng phương pháp GV thuyết trình - SV tiếp thu kiến thức giúp SV dễ hiểu và tiếp thu bài nhanh hơn.

Ý kiến đánh giá của SV trường CDVP về PPGD môn PLĐC của GV nhà trường thu được kết quả: GV cần đổi mới và sử dụng linh hoạt các PPDH theo hướng đa dạng các hoạt động của SV trong giờ học. Ví dụ: Tăng cường tổ chức cho SV thảo luận nhóm, vận dụng CNTT trình chiếu các hình ảnh và các đoạn video liên quan đến nội dung bài học, cho SV các câu hỏi trắc nghiệm trả lời nhanh. Nếu có điều kiện, GV nên cho SV tham gia các hình thức ngoại khóa như: tọa đàm về các vấn đề pháp luật, tổ chức các cuộc thi tìm hiểu pháp luật (thi viết, thi văn nghệ có nội dung pháp luật), thăm quan trụ sở các cơ quan nhà nước, dự phiên tòa xét xử các vụ án...). Như vậy, SV sẽ thu nhận thức được kiến thức bài giảng một cách nhẹ nhàng, sâu sắc, không gò bó, áp đặt với mức độ tiếp thu bài giảng ở các trình độ nhận thức không đồng đều.

Ba là, đổi mới PPGD phải kết hợp giữa PPGD truyền thống và các PPGD tích cực. Để thực hiện việc đổi mới hình thức dạy và học, GV nên kết hợp nhiều PPGD khác nhau. Quá trình giảng dạy các vấn đề thuộc nền tảng lý luận, GV nên thuyết giảng các vấn đề cơ bản và hướng dẫn SV tìm ra các kiến thức cụ thể, sau đó kết luận các kiến thức mà SV đã tìm được. Đối với các bài giảng có nội dung thuộc các ngành luật cụ thể, GV đưa SV các văn bản quy phạm pháp luật thuộc ngành luật và nội dung câu hỏi tự học để SV nghiên cứu trước khi đến lớp. Trong giờ học, SV là những người tự giải quyết các câu hỏi GV đưa ra, sau đó GV sẽ tổng kết lại các vấn đề đặt ra theo hệ thống của đề cương chi tiết học phần. Ngoài ra, để phát huy sự năng động và tích cực của SV, GV cần chú trọng tới việc đưa ra những tình huống, những vấn đề chứa đựng nhiều mâu thuẫn và có thể có nhiều hướng giải quyết khác nhau trong bài học trên lớp. Điều này, sẽ làm giờ học đổi mới theo hướng tích cực và sinh động hơn. Tình huống đưa ra không chỉ đóng vai trò quan trọng trong việc thu hút suy nghĩ, tình cảm của SV mà còn là cơ sở để SV lựa chọn những phương pháp giải quyết phù hợp, bước đầu làm quen với việc đối mặt và giải quyết những tình huống tương tự trên thực tế ở tương lai. GV cần khuyến khích SV thể hiện quan điểm, lập trường riêng về một vấn đề pháp luật trong

giờ học, những quan điểm đó sẽ được SV thể hiện theo cách hiểu và diễn đạt của bản thân. Điều này, tạo điều kiện để SV có cơ hội lý giải, tranh luận từ đó làm cơ sở để hiểu kỹ, hiểu sâu và lĩnh hội tri thức pháp luật tốt hơn. Để làm được những điều trên, GV phải chú trọng việc tạo ra môi trường giao tiếp sư phạm thân thiện, dân chủ, bình đẳng giữa người dạy và người học. Trong giờ học, GV là người tổ chức, điều khiển, hướng dẫn, gợi mở để SV bộc lộ và trao đổi ý kiến của mình, tạo cơ hội để SV phát huy tính tự giác, độc lập, năng động trong việc tiếp nhận và chiếm lĩnh tri thức mới, khắc sâu những kiến thức pháp luật đã học của SV một cách tốt nhất.

Bốn là, đổi mới PPGD phải đổi mới kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của SV. Đánh giá kết quả học tập của SV phải đánh giá cả quá trình học tập. GV cần xây dựng các bài tập tình huống để SV thảo luận và xử lý tại lớp, trong mỗi tiết giảng, GV cần đặt các câu hỏi liên quan đến nội dung bài học để SV thảo luận tại lớp và tự học tại nhà. Ngoài ra, kết thúc mỗi chương, GV cần giao bài tập và câu hỏi thảo luận nhóm cho SV.

Ý kiến của SV trường CĐVP về nội dung, hình thức đề thi kết thúc học phần: Đối với đề thi kết thúc học phần cần có nhiều cách hỏi khác nhau: Tự luận, trắc nghiệm khách quan, nhận định đúng/sai có giải thích, bài tập tình huống... Kết quả của việc ra đề thi có nội dung như trên đã được SV chấp nhận và đạt kết quả cao khi có 85,0% SV cho rằng đề thi kết thúc học phần có kết cấu 70% TNKQ và 30% bài tập tình huống sẽ phù hợp với môn học và giúp SV làm bài tốt mà không cần nhiều thời gian để ôn bài. Trong khi đó, có 80,8% SV nhận định đề thi kết thúc học phần có kết cấu 70% tự luận và 30% bài tập tình huống sẽ phù hợp với môn học và SV. Có 66,7% ý kiến được hỏi, cho rằng đề thi có kết cấu 70% TNKQ và 30% nhận xét đúng/sai sẽ phù hợp với môn học và SV.

Năm là, lộ trình đổi mới PPGD. Đổi mới PPGD là một quá trình thường xuyên, liên tục, nên giai đoạn đầu GV nên sử dụng các phương pháp: thuyết trình có minh họa, thảo luận nhóm, đặt vấn đề... Khi có điều kiện sẽ tổ chức cho SV tham gia hình thức học ngoại khóa. Đây là hình

thức giáo dục rất sinh động, thông qua hình thức này, GV dạy môn PLĐC hoàn chỉnh hơn những tri thức cho SV. Mặt khác, SV có đặc điểm nổi trội rất năng động, nhiệt tình, thích những hoạt động tập thể. Vì thế, nếu thực hiện tốt hình thức này sẽ đem lại hiệu quả cao đối với việc giảng dạy môn học. Các hình thức ngoại khóa như: tọa đàm về các đề tài pháp luật; tổ chức nói chuyện chuyên đề về pháp luật; tổ chức đi thực tế, khảo sát, đánh giá tình hình thực hiện pháp luật tại địa phương; tổ chức thi tìm hiểu pháp luật; tham quan trụ sở cơ quan nhà nước; dự phiên tòa xét xử các vụ án; tổ chức phong trào tham gia giữ gìn an toàn, trật tự, bảo vệ pháp luật thông qua sinh hoạt đoàn... Để thực hiện tốt hình thức trên thì nhà trường phải có sự chỉ đạo thật chặt chẽ, có chương trình, kế hoạch cho từng năm, có kinh phí cho các hoạt động này. Các hình thức giáo dục pháp luật ngoại khóa sẽ đem lại hiệu quả cao giúp SV có cơ hội nắm vững hơn các kiến thức pháp luật. Mỗi PPGD đều có những mặt mạnh riêng, đổi mới PPGD là sự kết hợp hài hòa các phương pháp khác nhau. Không có PPDH nào là lý tưởng, mỗi phương pháp đều có ưu điểm của nó. Vì vậy, GV nên xây dựng cho mình một phương pháp riêng phù hợp với mục tiêu, bản chất của vấn đề cần trao đổi, phù hợp với thành phần lớp học, các nguồn lực, công cụ dạy - học sẵn có và quan trọng là phải biết phối hợp các PPDH có hiệu quả để phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của SV, nâng cao chất lượng, hiệu quả của môn học.

III. KẾT LUẬN

Học phần PLĐC là học phần mà các tri thức, chuẩn mực, kỹ năng đều gắn với các sự kiện thực tế, các tình tiết có thực đang diễn ra. Giảng dạy học phần PLĐC là một quá trình mà GV phải tổ chức, hướng dẫn SV hoạt động tự chiếm lĩnh các giá trị, chuẩn mực đạo đức, pháp luật thông qua việc nắm tri thức, qua thực hành rèn luyện trong và ngoài giờ học. Thông qua đó giúp SV có những phương thức ứng xử về đạo đức, pháp luật, văn hóa, hướng dẫn cho SV thực hành trong cuộc sống hàng ngày. Vì vậy, việc đổi mới PPGD học phần PLĐC là cần thiết, quan trọng trong việc nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo ở trường CĐVP hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2007), *PPGD pháp luật tiếp cận theo quan điểm hiện đại*, Tài liệu tập huấn giáo dục pháp luật, Hà Nội.
2. Nguyễn Kim Dung (2010), *Tài liệu tập huấn xây dựng chương trình thực hành giảng dạy bậc đại học, cao đẳng*, Viện Nghiên cứu giáo dục - Trường ĐHSP Tp Hồ Chí Minh.
3. Nguyễn Thành Hải, Phùng Thúy Phượng, Đồng Thị Bích Thủy (2010), *Giới thiệu một số PPGD cải tiến giúp SV học tập chủ động và trải nghiệm, đạt các chuẩn đầu ra theo CDIO, Hội thảo khoa học "CDIO"*, Trường Đại học Quốc gia Tp Hồ Chí Minh.